

Zmenšování

Tiskový materiál k filmu

MATT DAMON

PODÍVEJ SE
NA **ZIVOT**
Z NOVÉHO ÚHLU

FILM
ALEXANDERA
PAYNEA

ZMENŠOVÁNÍ

SCÉNÁŘ ALEXANDER PAYNE A JIM TAYLOR REŽIE ALEXANDER PAYNE

V KINECH OD 11. LEDNA

downsizingthefilm.com [f/downsizingthefilm](https://www.facebook.com/downsizingthefilm) #downsizingthefilm

IMPULS
RADAHO

CPA

TOTALFILM

NAFILMU.CZ

tvstar

GinemArt

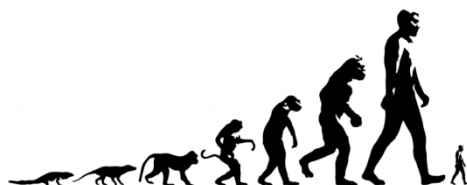
V kinech od 11. ledna 2018

Zmenšování přináší pohled na to, co se může stát, když norští vědci přijdou na řešení problému přelidnění, a to zmenšením lidí na 13 centimetrů a navrhnu postupné 200leté globální zmenšování.

Lidé si brzy uvědomí, kolik peněz jde do miniaturizovaného světa. S příslibem lepšího života se obyčejný muž Paul Safranek (Matt Damon) a jeho žena Audrey (Kristen Wiig) rozhodnou opustit život plný stresu v Omaze a odejít do nové zmenšené komunity. Tímto nevratným krokem spustí dobrodružství, která jim už jako malým změňí životy.

Paramount Pictures uvádí film **Zmenšování** společnosti Ad Hominem Enterprises a Gran Via Productions. Režie držitel Oscara Alexander Payne (*Děti moje, Bokovka*). Hrají: Oscarem ocenění Matt Damon (*Marfan, Dobrý Will Hunting*), Christoph Waltz (*Hanebný pancharti, Nespoutaný Django*), dále Hong Chau (*Skrytá vada, Sedmilhářky*), na Oscara nominovaná Kristen Wiig (*Marfan, Ženy sobě*), Udo Kier (*Melancholia*), Jason Sudeikis (*Kolos*), na cenu Akademie nominovaná Laura Dern (*Divočina, Popínavá růže*), Neil Patrick Harris (*Zmizelá*) a Rolf Lassgård (*Muž jménem Ove*). Na scénáři spolupracoval Payne s Oscarem oceněným Jimem Taylorem (*Bokovka, Děti moje*). Produkce: Payne, Taylor, držitel Oscara Mark Johnson (*Rain Man, série Letopisy Narnie*), na cenu Akademie nominovaný Jim Burke (*Děti mojes, Kdo s koho*) a Douglas Taylor. Výkonnou producentkou je držitelka Emmy Diana Pokorny (*Táta je doma, Obvinění: Proces s McMartinovými*). Kamera: držitel nominace na cenu Akademie Phedon Papamichael (*Nebraska, Děti moje*). Výprava: Stefania Cella (*Black Mass: Špinavá hra, Velká nádhera*). Kostýmní designérka Wendy Chuck (*O Schmidtovi, Nebraska*). Střih držitel nominace na cenu Akademie Kevin Tent (*Děti moje, Nebraska*).

„Všechno jasné...”

Paul Safranek (Matt Damon) se stal svou zmenšeninou už před dlouhou dobou.

Jako ergoterapeut v Omaha Steaks se sotva užívá, takže nedokáže naplňovat přemrštěné sny své ženy Audrey (Kristen Wiig). Svých vlastních snů se vzdal, aby naplňoval očekávání ostatních. Budoucí vyhlídky bezdětného páru čtyřicátníků, který se dá stěží zařadit do střední třídy, narazily na překážky.

Od okamžiku, kdy Paul sledoval norského vědce dr. Jorgena Asbjørnsena (Rolf Lassgård) a jeho tým, kteří ohromili svět řešením největšího problému lidstva – přelidnění – uplynulo už deset let. Řešení? Buněčná miniaturizace známější jako zmenšování. Cíl? Přesvědčit šest procent světové populace, aby se nechalo během 200 let dobrovolně zmenšit na 13 centimetrů a minimalizovat tak riziko vyhynutí lidské populace.

Zmenšený život měl velký cíl. Ale vznešená snaha zachránit lidskou rasu potřebovala trochu jemnější vyladění.

Paul a Audrey se o možnosti lepšího života díky zmenšení dozvěděli na srazu spolužáků od svého přítele Davea (Jason Sudeikis). Paul nevěřil svým očím: Dave a jeho žena Carol, kteří nyní měřili sotva 13 centimetrů, si žili skvělý a luxusní život v bezvadně naplánované komunitě malých - Leisurelandu. Tohle museli Safrankovi vidět na vlastní oči.

Prohlídka Leisurelandu jim vyrazila dech. To nejlepší z velkého světa se proporcionálně zmenšilo. Výhoda? Jejich majetek v hodnotě 100 tisíc dolarů, které ve velkém světě neznamenaají takřka nic, by se v malém světě změnil na skvělých 12,5 miliónů. Byli by zajištěni na celý život.

Nevýhoda? Museli by se zmenšit na 0,0364 % jejich současné tělesné hmotnosti a objemu. Zmenšení je nevratné.

K jejich štěstí byly všechny problémy v průběhu tohoto procesu za posledních 10 let vyřešeny. A bylo rozhodnuto. Nebo aspoň tak si to Paul myslel.

O rok později je jasné, že se tento krok nevyplatil. Paul je rozvedený a sám, pracuje jako obchodní zástupce a žije ve svém bytě, když zasáhne osud. Paulův srbský sused, playboy Dusan Mirkovic (Christoph Waltz) a jeho obchodní partner Konrad (Udo Kier) Paulovu nudnou existenci naruší a uvedou ho do svého výnosného života plného večírků. A právě tam se Paul setkává s vietnamskou uprchlicí, disidentkou Ngoc Lan Tran (Hong Chau), která je po amputaci nohy. Ngoc Lan Tran

je Dusanovou hospodyní, která byla zmenšena proti své vůli a vypovězena ze své země. Dívka, která nesnese blbce, přiměje Paula, aby poznal další negativa zmenšeného světa – velký činžák na druhé straně impozantní zdi, kde spolu s dalšími zbídačelými imigranty žije.

Díky tomu, že se ocitne v jejím světě, začne Paul rozumět lásce, kterou si nikdy nedokázal představit, uvidí perspektivu, kterou by si nikdy neuvědomil a šanci na velkolepost, kterou nikdy poblíž sebe nespatořoval.

Uvidíme se na druhé straně

- Paul Safranek

„Krásné. Zábavné. Dojemné.“

Těmito slovy popisuje Matt Damon příběh režiséra Alexandra Paynea, který jej napsal spolu s Jimem Taylorem. Právě Taylor jej přitáhl k dystopickému příběhu ze současnosti, hořkosladkému sci-fi dobrodružství o obyčejném chlapíkovi, který dostal druhou šanci žít smysluplný život tak, jak on sám chce.

S původním nápadem přišel Jim Taylor spolu se svým bratrem, druhým producentem Douglasem Taylorem.

„Doug si představoval proces, během kterého můžete lidi zmenšit a potom začal počítat, aby zjistil takové věci, jako třeba kolik malých lidí se může najíst z jednoho hamburgeru,“ vzpomíná Jim. Díky nadšení z nápadu souvisejícího s pojmem „méně je více“ jako způsobu, jak se stát milionářem, se z jejich žertování brzy stal „zajímavý námět pro film“.

Payne začal tento námět uvádět do souvislostí. „Přemýšleli jsme o tom, že by se zmenšování stalo mezinárodním trendem, proto jsme tomu s Jimem chtěli dát smysl, díky kterému se to rozšíří po celém světě – nechtěli jsme ukázat jen to, jak to zasáhne Ameriku,“ říká. „A od toho se začne odvíjet všechno ostatní.“

Rozšíření hranic celého příběhu znamenalo také zdůraznění univerzální podstaty témat tohoto filmu. „Naši hrdinové jsou Američan, Vietnamka a Srb. Ve filmu uslyšíte angličtinu, vietnamštinu, srbštinu, španělštinu, norštinu, řečtinu, korejštinu, tagalštinu, arabštinu, francouzštinu a na okamžik zahlédnete i americkou znakovou řeč,“ dodává. „Neplánovali jsme udělat film, kde by bylo množství jazyků, ale

posloužilo to příběhu i myšlence, že se Paulův svět zvětší, jakmile se rozhodne být menším.“

Taylor dodává: „**Zmenšováním** jsme chtěli udělat film, který vypadá, že je víc zaměřený na vnější možnosti navazování vztahů než jiné naše filmy. Vždycky nás přitahovala ta část lidské povahy, která namísto přijetí odpovědnosti obviňuje z našich problémů jiné lidi.“

Filmy Alexandere Paynea „nejsou o automobilových honičkách nebo o přepadeních bank. Jsou vymezené svými postavami,“ přibližuje producent Mark Johnson. „Jsou o slušných lidech, kteří se snaží dělat správnou věc a i když je svět **Zmenšování** prostorově větší než jeho předchozí filmy, je to stejně nakonec o postavě. Nikdy jsem nic podobného nečetl. Čekal jsem, že to bude zábavné, protože v tom je značná dávka absurdity, ale nikdy bych nečekal, že to bude takhle emocionální. Je to skvělý průnik do komedie i dramatu a také do milostného příběhu, je to velmi složité. Krása filmu jako **Zmenšování** je v tom, že ho nemůžete popsat jednou nebo dvěma větami.“

Když se diváci poprvé s Paulem setkají, dělá interního terapeuta v Omaha Steaks, který lidem pomáhá s opakujícími se zraněními, „prostě jen hodný a svědomitý chlap, který se příliš brzy oženil,“ říká Damon o své postavě. „Kristen (Wiig) hraje mou ženu Audrey. Velice rychle získáte kompletní představu o tom, kdo ta postava je. V Omaze se jim příliš nedaří. Ta myšlenka na zmenšení začíná rychle získávat na přitažlivosti. Jedna věc za druhou je začíná přesvědčovat, že tohle je pro ně možná pro ně to pravé. (Paul) se cítí být za Audrey tak nějak odpovědný. Má tendenci jí dát to, co ví, že chce, i když to pro něj nemusí být nutně to správné. Vždycky se stará o jiné lidi na úkor sebe sama. V jeho povaze je být užitečný. Je jedním z těch milých chlapíků, které ostatní neustále využívají – více nebo méně – protože to o něm všichni vědí.“

Damon pokračuje: „On ví, že Audrey není šťastná. Slyší, že tenhle dům koupit nemůže. „Nemáte dostatečný kredit, složte větší zálohu.“ Zaváhal a udělal správnou věc, jako vždycky. Teď je bez kariéry, kterou chtěl. Ví, že je pro Audrey zklamáním.“

Oba dva s Audrey jsou, stejně jako většina lidí, na zmenšování zvědaví, „protože si pěkně rychle uvědomí, že při 13 centimetrech toho můžete opravdu spotřebovat daleko víc, mít dům o rozloze 560 m² a dva akry o velikosti konferenčního stolu,“ říká Damon. „Je to podsouváno jako řešení šetrné k životnímu

prostředí. Ale jednoduše chtějí vymoženosti, které si ve velkém světě nemohou dovolit.“

A to se týká starého spolužáka Paula a Audrey, Davea, který je de facto náborářem Leisurelandu.

„K Daveovi, své postavě, jsem přistupoval, jako kdyby byl golfovým profesionálem ve venkovském klubu, který ale zároveň řídí,“ říká Jason Sudeikis. „Jako k někomu nadšenému z vybavení, které musí nabízet. Pro něj má zmenšování půvab finančního benefitu.“

Krátce po Paulově příchodu do Leisurelandu uspořádá Dave pro svého sedmiletého syna narozeninovou oslavu, která je naprosto nepřiměřená a ve které se vyskytují malí poníci s rohy jednorozců na hlavách. Dave věří, že přebytek je potřeba k tomu, aby mohl žít svůj život naplno. „Uvnitř, kde by měla být duše, je prázdkno,“ dodává Sudeikis. „Paul to vycítí a je schopen pohlédnout za tuhle fasádu.“

Pokud jde o nešťastnou Audrey, Wiig si svou roli opravdu užila.

„Mám pocit, že když potkáte Audrey, není asi úplně na vrcholu,“ připouští Wiig. „Není moc šťastná.“

Payne říká, že si s Taylorem Audrey představovali jako „dost hezkou ženu, ale poněkud zahleděnou sama do sebe. Náročnou.“

„Vždycky si užívám, když jsou do vážných rolí obsazováni lidé, s kterými je zábava. Byl jsem přesvědčený, že Kristen je schopná zahrát cokoliv. Celou scénu prozáří tak nějak víc než herec, který by neměl její komediální background.“

K této schopnosti Taylor dodává: „Požádali jsme Kristen, aby hrála komplikovanou osobu, kterou by mnoho herců nechtělo být, ale ona skvěle porozuměla nuancím a chování téhle postavy způsobem, nad kterým zůstával rozum stát. Brilantně a zábavně. Nesmírně ji obdivuji.“

Zmenšování pro Wiig a Damona představuje už druhou hereckou spolupráci. Poprvé se spolu setkali v Marfanovi Ridleyho Scotta. „I když jsme oba v Marfanovi hráli, neměli jsme žádnou společnou scénu, takže jsem se cítila trochu okradená,“ vzpomíná Wiig. Tenhle film byl „dvojitým neštěstím. Vždycky jsem chtěla pracovat s Mattem a Alexandrem.“

Wiig dodává, že ráda sleduje Alexandrovu práci. „Je velmi ohleduplný leader a tak orientovaný na detail, že dává hercům zvláštní pocit bezpečí, protože víte, že vše, co se vás týká, velmi pečlivě promyslel.“

V Damonových očích byla jeho herecká partnerka „neuvěřitelná. Kristen je obecně známá svými scénáři a komediálními výkony, ale je také dynamickou herečkou, která nádherně vystihne všechny jemné detaily Audrey a bleskově vám nabídne kompletní obrázek své postavy.“

Kvůli fyzicky věrnému ztvárnění Paula podstupoval Damon denně 4hodinový protetický proces, během kterého se vzhledově stával Paulem, a to včetně aplikace umělého břicha. „Takhle přesně vypadám, když vážně nejsem ve formě,“ přiznává se smíchem Damon. „Bylo skvělé, že bylo přesně vytvarované na moje tělo. Pomalu ho přestávám potřebovat!“

Když se po absolvování zmenšovacího procesu Paul vzbudí, zjistí, že je v tomhle novém světě sám a opuštěný. Paulova leisurelandská luxusní nemovitost se zredukovala na leisurelandský porozvodový standardizovaný byt v obyčejném domě. A co hůř, v zaměstnání spadl z ergoterapeuta na obchodního zástupce.

Díky svému sousedovi z vyššího patra, šmelináři Dusanu Mirkovicovi (Christoph Waltz), který zbohatl díky divokým večírkům, dostane Paul šanci znovu stisknout resetovací tlačítko svého života. „Je to bláznivý, nesnesitelný Srb, který cestuje po světě, pouští si muziku až moc nahlas a není úplně skvělým sousedem,“ vysvětluje Damon.

Nakonec Paul, hodný jako vždy, přijme Dusanovo pozvání na party. Právě tam se setkává s Konradem (Udo Kier), Dusanovým partnerem v prodeji požitkářských potěšení zazobaným účastníkům večírků.

Když Paul Dusana poučuje o nebezpečích jeho obchodů, „Dusan odpoví ‘Ty si vážně myslíš, že lidi bude zajímat 13centimetrový Srb, který prodává kubánské doutníky? Tohle je Divoký Západ, chlapče.’ V podstatě mi otevře oči, abych mohl vidět svět,“ říká Damon. Dusan chce, aby Paul přestal přešlapovat na místě, skočil oběma nohama do nového života a skutečně ho prožívat dřív, než bude příliš pozdě.

***Vyjdí ven a otevři oči.
Svět je plný věcí, které můžeš vidět.***

- Dusan

„Dusan se živí tím, že z velkého světa do malého přináší luxusní zboží, které nemusí být úplně legální,“ vysvětluje Payne. „Jeho kontakty ještě ze světa normální velikosti mu pomáhají manévrovat mezi oběma světy.“

Dusan je pragmatický, posedlý svým obchodem, vynikající obchodník. Je přesně tím, kdo se „chopí příležitosti v okamžiku, kdy ostatní začínají mít zájem o zmenšování,“ říká Taylor. „Nebere si servítky a říká, co si myslí, což může být osvěžující nebo také odpuzující.“

Přijetí role Dusana Waltz nikdy nevnímal jako „jen o režisérovi nebo jen o příběhu nebo o rozsahu mé role. Bylo to všechno dohromady. A v tomto případě to byl Alexander Payne, který je už sám o sobě dost dobrým důvodem, byl to příběh a byla to tahle skvělá role.“

Waltz dodává, že film obsahuje poselství, „protože jinak by to byla ztráta času. Existují filmy, které prohlašují, že představují 'čistou a nevinou zábavu', na nic neodkazují, o ničem nevypovídají. Ve filmu jsou vždycky nějaké dopady skryté za bezprostředním „ted“. To je záměr.“

Záměr je určitě páteří satiry. „U mě je satira jedním z nejdůležitějších nástrojů, kterým zachovávám kritický přístup ke způsobu jakým žijeme,“ říká Waltz. „Opravdu si myslím, že filmy jsou o nás, myšleno o nás jako o divácích. Každý má svůj vlastní způsob vnímání. Každý by měl mít svoje vlastní myšlení, asociace, starosti, uvažování, zábavu, reflexe, projekce, naděje, strachy, uspokojení, zklamání. Tohle vše pro vás musí mít svoji vlastní specifičnost.“

Nepředvídatelná povaha Waltzovy role, to, co udělá nebo řekne, je právě tím, co dělá Dusana zábavným, dodává Damon. „Vyzařuje z něj radost, s jakou žije svůj život a chce, aby všichni kolem něj měli tu radost také. Je to skvělá role pro skvělého herce. Považuji Christopa za jednoho z nejlepších herců, kteří kdy žili. Je prostě brilantní, hbitý. Dokáže vykouzlit hodně z mála a udělat to po svém.“

Díky Dusanovi Paul potkává nepravděpodobnou spřízněnou duši - Ngoc Lan Tran (Hong Chau), vietnamskou disidentku, kterou v její zemi násilně zmenšili a poslali spolu s dalšími disidenty v krabici od televize přes oceán, aby dál žila v malém světě. Jako jediná z 19 cestujících přežila, ale museli jí částečně amputovat jednu nohu. Vybudovala si malou úklidovou firmu a ve svém volném čase pomáhá druhým.

„Péče o sebe sama vážně není její prioritou,“ poznamenává Taylor. „Stejně jako pro Paula je i pro Ngoc zásadní pomáhat lidem. Vždycky nás zajímali lidi, kteří jsou posedlí a zapálení a tak trochu slepí k ostatním věcem, které se kolem nich dějí. Tyhle lidi svým způsobem milujete, ale zároveň vás můžou svést na špatnou cestu.“

Na příkladu Ngoc, „můžete vidět rozdíl mezi tím být milý a být zdvořilý,“ dodává Payne. „Není vždycky milá, ale je extrémně zdvořilá.“

Chau sama vidí Ngoc jako „z části diktátorku, z části Matku Terezu a z části Charlieho Chaplina. Je zábavná. Panovačná. Náročná. Jejím motorem je pomoc nemocným lidem, kteří nemají nikoho, kdo by se o ně staral.“

Obsazení Chau bylo pro Paynea, který byl přesvědčen, že „tuhle roli mohla hrát pouze Hong,“ šťastnou volbou.

Jako dítě imigrantů přinesla Chau do své role jedinečnou jasnost, citlivost a nadšení. „Pro asijské herce není mnoho takových hlavních rolí, jako je tahle. Pokud mají postavy silný přízvuk nebo pocházejí ze znevýhodněného prostředí, obvykle nejde o postavy hlavní,“ říká Chau. „Postavy jako služební, taxikáři nebo pracovníci v nehtovém salónu jsou obvykle v pozadí. Nejdete s nimi domů a nezjišťujete, kde žijí, jaká je historie jejich rodiny, v co věří, co je zajímavé, jestli mají na něco názor nebo jestli mají nějaké touhy. Někdy zapomínáme, že imigranti měli předtím, než přišli do USA, zajímavé a složité životy.“

„V tom filmu lidé nedokáží vyslovit jméno mé postavy. Paul jí říká 'Nock Lang'. Ale její jméno ve skutečnosti znamená nefritově zelená orchidej a ve vietnamštině se nejdřív řekne vaše prostřední jméno a potom teprve křestní jméno. Takže Ngoc je vlastně její prostřední jméno a Lan jméno křestní. Alexander se mě několik dní před natáčením zeptal, jestli chci její jméno změnit. Řekla jsem 'ne, nikdo si nikdy nevybral tak těžké jméno jako Ngoc Lan.' Vybírají si Mai nebo Lin nebo Kim. Chtěla jsem, aby to jméno nechal, protože je složité.“ Stejně jako její postava.

Ta musí žít temnou stránkou zmenšování. „Máme tu obrovskou schopnost vzít cokoli dobrého a udělat z toho špatné... a použít to proti lidem. Trest. To je to, co ji potkalo – nevýhoda technologie,“ říká herečka.

Poté, co se Paul snaží Ngoc pomoci s její nahrubo udělanou umělou nohou, která neseď, a sežže tím nejhorším způsobem, cítí se strašně „a ona toho plně využije“, směje se Chau. „Opravdu chce jen využít jeho schopnosti pomoci lidem v domě. Je panovačná, ale snaží se pomoci všem těm lidem, kteří jsou nemocní a o které nemá kdo pečovat. Ona to vidí a to ji pohání, žene ji to k opravdu tvrdé práci.“

„Naštěstí je Paul opravdu hodný člověk, který se podřídí její potřebě pomáhat. Ona vidí, jak je hodný a někde tady začne láska jaksí... rašit.“

Ngoc dává Paulovi důvod. „Ale on ji nakonec také značným způsobem změní, protože ji konečně někdo miluje.“

Chau říká, že tohle byla role, která jí dovolila dělat cokoliv. „Je úžasná a tak výjimečná, že jsem ji opravdu chtěla udělat dobře. Není to jen velká ženská role nebo velká role ženy – Asiatky. Je to skvělá role, tečka.“

„Vidět Hong při práci bylo jako zjevení,“ říká Taylor. „Brilantně pokryla tu roli v celé její šíři a přidala Ngoc ještě další rozměry.“

Ngoc dává Paulovi v jeho pošramoceném životě druhou šanci na přijetí lásky. Z tohoto důvodu byla základním předpokladem chemie mezi Damonem a Chau, a Damon přiznává, že než roli přijal, jeho největší starostí bylo, kdo bude hrát Ngoc.

„Když mi Alexander poslal její screen-test, věděl jsem, že jsme vyhráli jackpot,“ vzpomíná Damon. „Hong má bezvadný komediální timing a je přirozeně bilingvální. Myslím, že všichni v tomhle filmu jsou skvělí, ale Ngoc možná může být klíčem ke všemu.“

To je na tom, být malý, právě úžasné – najednou jste velmi bohatí.

Pokud tedy nejste velmi chudí – pak jste prostě malí.

- Konrad

Paula, Ngoc, Konrada a Dusana jejich dobrodružství nakonec zavedou až do Norska. Na své cestě se setkají s doktorem Jorgenem Asbjørnsenem (Rolf Lassgård), norským vědcem, který objevil zmenšování a který má s Ngoc jedinečný vztah.

„Na tuto roli jsme pořádali konkurzy v Oslo,“ říká Payne. „Tam jsme dostali tip, že nejlepší herec ve Skandinávii je Rolf Lassgård. Je Švéd a nikdy neodvedl špatný výkon. Když jsme s ním nakonec konkurz dělali, bylo hned jasné, že on je ten pravý.“

Tím nejdůležitějším byl ale vždycky Paul.

Podle Paynea ovládl Damon svou roli dokonale. „Je to všestranný herec, který zvládne zahrát jak Jasona Bourneho, tak nějakého pitomce. V každém jeho výkonu je vždycky něco, co se vás týká, něco, v čem poznáte buď sami sebe, nebo někoho známého.“

Payne a Damon se před natáčením **Zmenšování** neznali. Dohromady je dal jejich společný přítel, režisér Steven Soderbergh, který jim řekl, že oni dva by měli spolupracovat. „Soderbergh mi vždycky říkal, že Matt je profesionál každým coulem: chytrý, ochotný a filmařinu zná do detailů. Když se někdy dostanu do slepé uličky, můžu mu to naprosto otevřeně říct a on najde řešení.“

Damon vzpomíná: „Alexandra jsem prakticky neznal, takže když mi poprvé představil svůj koncept, nevěděl jsem, jestli to myslí vážně. Nebyl jsem si jistý, jestli si ze mě nedělá legraci!“ Přesto roli vzal ještě dřív, než si přečetl scénář: „Upřímně, pro Alexandra Paynea bych vzal i telefonní seznam. Nikdy nebyl v žádném jeho filmu žádný špatný výkon a když jsem s ním teď pracoval, měl jsem možnost vidět, že to není náhoda. Je tak přesný a má takovou vizi, že jsem věděl s jistotou, že když říká, že to jde dobře, pak to taky dobře jde.“

Když se tedy pustil do role Paula, snažil se ho Damon ztvárnit co nejrealističtěji. „V případě Jasona Bourneho jsem musel být svým způsobem nafoukaný. Musel jsem vědomě přemýšlet o tom, jak vypadám, protože takhle se normálně neprojevuji. Paul je přesný opak, takže teď se pouštím do postavy, která v sobě nemá domýšlivosti ani za mák. To přichází s tím, jakým způsobem se pohybujete. Nějak se hýbete a za nějakou chvíli se přesně tak cítíte. Fyzický aspekt a způsob vašeho pohybu vyjadřuje hodně.“

Vzhledem k mnoha vrstvám, které se zde objevují, byla zásadní soudržnost. „Neznám lepší pocit, než když necháte svá slova oživnout,“ říká Taylor, „a to zejména v tomhle případě, protože to byl hodně dlouhý proces a bylo těžké se na tohle místo dostat... a bylo tak potěšující vidět tyhle herce, jak to dělají lepším.“

To, co z velké části definuje Payneovy filmy, je podle Johnsona právě skvělý casting. „Od hlavních rolí po komparz, stále se pečlivě ujistí, že má na scéně ty správné tváře. Celé dny tráví tím, že hledá do každé role perfektního člověka, často si vybírá neherce pro jejich naprosto přirozené výkony a potom bezproblémově integruje do scény herce. Je to součástí procesu. Na tom všem záleží.“

Zed'

Na rozdíl od zařízení, kde se lidé rozhodli se nechat zmenšit proto, aby mohli žít extravagantní život v luxusních komunitách, jakou je například Leisureland, existuje také stavba, která těm méně šťastným tuto volbu neumožňuje: zed'.

Obě tyto oblasti různou měrou své obyvatele využívají. Těm, kteří si mohou vychutnávat slasti zmenšeného života, znějí její zastánci jako podvodníci na nekonečné smyčce reklamního filmu. Ti, které z velkého světa vyřadili tyrani a vlády, které se chtěly zbavit chudých imigrantů, disidentů a zločinců, jsou uvítáni na „druhé

straně“ zdi. Ta stojí jako bariéra nechutnému tajemství těch, kteří byli zmenšeni proti své vůli a odloženi sem.

Tohle je svět, který Ngoc Lan Tran dobře zná a s kterým se rozhodla seznámit také Paula Safraneka. Vytvoření těchto světů a první malé kolonie na světě v Norsku vyžadovalo velkou zručnost při slučování vizuálních efektů a výpravy, a to způsobem, jaký Payne zatím ve svých předchozích filmech nikdy nerealizoval.

„V komerčních filmech vidíte příšernou estetiku. Je to díky názoru, že filmový svět musí vypadat krásněji než tomu tak je ve skutečném životě, a to mě dovádí k šílenství,“ stěžuje si Payne. „Chci, aby filmy vypadaly stejně jako svět, ve kterém žijeme a který známe a poznáme. Neříkám, že to chci točit nudně; chci velice živě točit banalitu.“

Damon tento postoj chápe. Je to jedinečný vizuální styl, který jeden z Damonových bratrů přirovnal k „v každém směru k malbám Edwarda Hoppera,“ říká herec. „Je to o přesnosti a pečlivosti, o šfourání se v každé maličkovosti v rámci celku, ta neuvěřitelná pozornost věnovaná každému detailu, která ale zároveň působí nenápadně a vlastně náhodně. Je to neuvěřitelně vysoká úroveň režisérské práce a zvládne to jen velice málo lidí.“

Hlavní kameraman Phedon Papamichael (*Bokovka, Děti moje, Nebraska*) a Payne si během spolupráce na třech předchozích filmech vytvořili pro tento proces osvědčený pracovní postup.

„S Phedonem jsme se vrátili zpět do doby, kdy jsem dělal diplomovou práci v UCLA,“ vzpomíná Payne. „Byli jsme spolu roky v kontaktu a když přišel čas udělat *Bokovku*, nabídl jsem mu to. Teď spolu děláme čtvrtý film.“

Podle Papamichaela přesáhlo **Zmenšování** naprosto rozsah jejich předchozí práce. „Alexander chtěl zachovat ten způsob, kterým jsme pracovali, takže vše je o tom, aby se to dělalo co nejjednodušeji. Snažili jsme se nesnižovat nebo nedovádět pozornost od podstaty postav a komedie, dramatu. V tomto směru je to hodně podobné našim ostatním projektům.“

Payneův postup je režírovat každé tři roky film, a jak sám říká, pokaždé se mnoho naučí. „Ale lidi jako Phedon a Matt dělají ročně tři nebo čtyři filmy s velkými režiséry. Vědí o filmování mnohem víc než já, což je pěkné, protože moje práce je v základě vědět, jak by měl tenhle film vypadat a jaký by měl vyvolávat pocit. Můžu říct ‘Hele, můžeme udělat takovýhle záběr?’ a oni přesně vědí, jak to udělat.“

„Čím víc zkušeností mám s technickou stránkou věcí, tím víc můžu být v klidu a zaměřovat se na lidskou stránku,“ přemýšlí Payne. „Když o tom tak přemýšlím, tak jsem měl díky všem těm vizuálním efektům ve **Zmenšování** možnost naučit se spoustu nových věcí.“

Velmi důležitým momentem tohoto filmu bylo pro Paynea zapojení trikového specialisty Jamese Pricea. Byl tím, s kterým Payne konzultoval „každý krok. Spolu s Phendonem mě přesvědčili, abych zapomněl na efekty a natočil normální film.“

Price říká: „**Zmenšování** ije film postavený na realitě, takže je naprosto nejdůležitější, aby vizuální efekty působily věrohodně. Použili jsme kameru a kamerové prvky, kdekoliv to bylo možné, aby základním kamenem byla skutečnost, která potom mohla být digitálně rozšiřována.“

Tento přístup se ukázal hned na počátku, když doktor Asbjørnsen se svými kolegy předstoupil před světovou veřejnost jako živý důkaz toho, že se lidé mohou zmenšit na 13 centimetrů a dál prospívat.

„Nejprve jsme natočili všechna pozadí v normálních záběrech a následně malé lidi na green screen,“ vysvětluje Price. „Kombinací obrazu z green screen s obrazy, které jsme natočili normálně, to vypadá, jako když jsou zmenšení lidé v jinak normálně velkém obraze. I když jsme používali hodně klasických technik, přimíchali jsme k tomu nějakou digitální technologii, použili jsme 3D technologii k vytvoření 13centimetrových modelů, které poté sloužily k přesnému nastavení kamery tak, aby vedle sebe mohli být v jednom obraze jak tyto modely, tak herci ve skutečné velikosti. Tím jsme zjistili výšku jejich očí, takže herci před zeleným plátnem se tomu mohli později přizpůsobit.“

Filozofie byla opět jednoduchá: „Držet vizuální efekty a naše akce oběma nohama v realitě. To byl také důvod, proč jsme chtěli natočit herce na green screen a nevytvářet postavy počítačově, pokud to nebude naprosto nezbytné.“ Payne se počítačové animaci vyhýbal, protože chtěl, aby byly vizuální efekty „tak fotorealistické, jak je to možné. Naším cílem bylo udělat je tak všední, abyste na ně vlastně vůbec nekoukali jako na vizuální efekty.“

Efekty ponechme stranou, ostřílená výtvarnice Stefania Cella (*Velká nádhera*, *Black Mass: Špinavá hra*) musela v tomhle zesíleném realismu vytvořit složité scény.

„Byla jsem nadšená z práce na filmu takového rozsahu, protože pokrývá vše od amerického Středozápadu až po Norsko,“ říká Cella. „Jsou tam letadla, autobusy

a vlaky, to ano. Ale pořád je to příběh jednoho muže, příběh o soucitu. To je pro mě pořád důležitější než estetický aspekt největších rekvizit.“

Cella a Papamichael se pravidelně setkávali a probírali, jak by mohly oba světy uvěřitelně existovat vedle sebe. „Společně jsme to procházeli, takže jsme všichni viděli, jak se vše díky světlu a barvám emocionálně rozvíjí a prochází celým příběhem.“ A Papamichael dodává: „Se Stefanií se mi skvěle spolupracovalo.“

Malé městečko Leisureland vyžadovalo enormně velké studio. To se nacházelo v Pinewood Studios v Torontu. „Ty scény,“ vysvětluje Celia, „měly být kvůli 13centimetrovým lidem 14krát větší, takže jsme potřebovali jedno z největších studií v Severní Americe.“

Payne upozorňuje, že činžák Alondra Apartments na druhé straně obrovské zdi byl pro něj i pro Taylora velmi důležitou kulisou. „Je to přestavěný stavební přívěs, který jsme změnili na byty pro zmenšené lidi, něco jako Embassy Suites Hotel, ale pro lidi ožebračené. První tři patra jsme skutečně postavili. Čtvrté patro bylo dodělané počítačově.“

Cella volila jednoduchost, kdykoliv to bylo možné. „Na stavbách, na nábytku, všude je jen málo detailů. To bylo klíčové pro to, aby to působilo dojmem hraček a zároveň to nepůsobilo groteskně.“

Zmenšená skandinávská vesnice, která se objevila na konci příběhu, je „velmi norská, co se týká barev, moderní architektury a mála detailů,“ poznamenává umělecká šéfka Kim Zaharko. „Právě jednoduchost bez detailů byla důležitým aspektem v mém přístupu k designu. Domy, všechno je vytvořené s pomocí přírodních a tradičních prvků pro ekologicky založenou komunitu.“

Damon jako herec, který přesvědčivě žije v těchto světech, ocenil mimořádné detaily, které umožnily vytvořit jak malý svět, tak perspektivu, kterou jeho zmenšená postava vidí velký svět v jiném světle. „Stefania odvedla neuvěřitelnou práci. Dlouho přemýšleli o všem, včetně vzorů dřeva. Když se probudím ve zmenšovacích místnostech, jsou tam ty teracové podlahy, které vypadají, jako by na nich všude byly skvrny. To vše byla ruční práce. Strašně rád jsem chodil do nových kulis a díval se na všechny tyhle věci.“

Důležitou roli ve vytváření malého světa hrály rekvizity. „Neměli jsme moc velkých rekvizit, ale když už jsme je měli, musely být naprosto dokonalé,“ říká Payne. „Stefania Cella nám představila (vedoucího rekvizit) Davida Gulicka, který rekvizitám neúnavně vdechoval život.“

Ať už se jednalo o malý nebo velký svět, v obou případech musely postavy s rekvizitami počítat a fungovat s nimi – od cestovních krabic až po růži nebo dokonce tamburínu v kostele.

Stejně obtížné bylo navrhnout pro postavy žijící v malém světě oblečení. Payne se spolehl na kostýmní výtvarnici Wendy Chuck, s kterou spolupracuje už od filmu *Kdo s koho* z roku 1997. „Bez ní bych to nedokázal,” říká Payne. „Odvedla na tomhle filmu hodně práce, prostě už jen proto, že se objeví spousta otázek týkajících se textilu, který nosíte a který vás obklopuje, když měříte 13 centimetrů,”

Chuck vysvětluje rozdíl: „Tam, co nazýváme 'velkým světem' se látky dělají na strojích, které jsou uzpůsobené naší běžné výšce,” vysvětluje. „Musela jsem přemýšlet nad tím, co by nosili první zmenšení lidé, protože nemají technologie, kterými by zmenšili stroje. To tedy znamenalo, že oblečení muselo být buď ručně upletené nebo z ručně vytvořených materiálů. To vyžadovalo odpověď na otázku: jaké tkaniny by používali?” Metodou pokusu a omylů nakonec vybrala jednoduché minimalistické tvary, zejména pro vesničany.

Když víte, že smrt přijde brzy, díváte se na věci kolem sebe více zblízka.

- Ngoc Lan Tran

Na konci filmu se Paul znovu ocitne na křižovatce, kdy si má vybrat, jak by měl vypadat jeho další život. „Víte, někteří lidé jsou změny schopni a někteří ne,” přemýšlí Payne. „Paul se na cestu vydává proto, aby hledal nové možnosti a perspektivy a zjišťuje, co ho skutečně udělá šťastným. Co se týká tohoto filmu, doufám, že lidé ocení řemeslnou zručnost a radost, které do něj byly vloženy a nahlédnou na svůj svět jiným způsobem.”

Podle Damona má poslední cesta jeho postavy těsnou souvislost se současným životem. „Tohle je velmi dobře načasovaná brilantní satira o muži, který se nechá udělat malým, zatímco světová populace roste. Myslím, že teď je právě ten správný čas na tenhle film, protože promlouvá ke světu, ve kterém žijeme. Ano, **Zmenšování** vám může trhat srdce. Jenže ve vás také může začít nutit k přemýšlení.

Doufejme, že bude dál žít ve vaší paměti.”